

Çocukların Kariyer Gelişimi İle Temel Psikolojik İhtiyaçları ve Ebeveyn Desteği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Beyza BAKIR¹ ve Bülent DİLMAÇ²

Öz

Çalışma ilköğretim 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin ebeveyn desteği ve okul ortamında temel psikolojik ihtiyaçlar değişkenleri açısından kariyer gelişim düzeylerini incelemektedir. Sosyo-demografik değişkenler olarak; cinsiyet, sınıf, gelir düzeyi ve algılanan akademik başarı durumu belirlenmiştir. Araştırma, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Kütahya ilinin Emet ilçesinde öğrenim görmekte olan 206 kız 179 erkek toplam 385, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri, "Çocuklar İçin Kariyer Gelişim Ölçeği", "Kariyere İlişkin Ebeveyn Desteği Ölçeği", "Ergen Öğrencilerin Okulda Temel Psikolojik Gereksinimler Ölçeği" ve kişisel bilgi formu kullanılarak toplanmıştır. Verileri çözümlemek amacıyla Pearson Momentler Korelasyon Katsayısı, t-testi, tek yönlü varyans analizi ve regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre kariyer gelişiminde erkek öğrencilerin kariyere ilişkin modelleme ve anahtar figürler, kız öğrencilerin ise merak düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Sınıf düzeyi arttıkça özerklik düzeyi artmakta; yetkinlik düzeyi ise azalmaktadır. 7.sınıf öğrencilerinin denetim odağı ise 6 ve 8.sınıflar öğrencilerine göre daha yüksek düzeydedir. Akademik başarı durumu arttıkça özerklik, ilişkisellik, yetkinlik, araçsal yardım, sözel teşvik, duygusal destek, merak, ilgi ve planlama düzeylerinin arttığı görülmüştür. Algılanan gelir düzeyi arttıkça kariyere ilişkin modelleme boyundaki puanlar da artmıştır. Denetim odağı ise en yüksek ekonomik durumu orta olan, sonrasında ise ortanın üstü olan insanlarda daha yüksek olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kariyer Gelişimi, Çocukların Kariyer Gelişimi, Ebeveyn Desteği, Temel Psikolojik İhtiyaçlar

Examination of The Relationship Between Career Development and Basic Psychological Needs and Parent Support of Children

Abstract

The study examines the career development levels of primary school 6th, 7th and 8th grade students in terms of parental support and basic psychological needs in the school environment. As socio-demographic variables, gender, class, income level and perceived academic achievement were determined. The research was carried out on 385, 6th, 7th and 8th grade students, 206 girls and 179 boys, studying in the Emet district of Kütahya in the 2021-2022 academic year. The data of the study were collected using the "Career Development Scale for Children", "Career-Related Parental Support Scale", "Basic Psychological Needs at School Scale of Adolescent Students" and a personal information form. Pearson Moments Correlation Coefficient, t-test, one-way analysis of variance and regression analysis were used to analyze the data. According to the findings of the study, it was seen that male students had higher levels of career modeling and key figures, while female students had higher levels of curiosity. As the class level increases, the level of autonomy increases; competency is declining. The locus of control of 7th grade students is higher than that of 6th and 8th grade students. It was observed that as the academic achievement level increased, the levels of autonomy, relationality, competence, instrumental assistance, verbal encouragement, emotional support, curiosity, interest and planning increased. As the perceived income level increased, the scores on career modeling also increased. Locus of control, on the other hand, was found to be higher in people with the highest economic status, followed by above-average.

Keywords: Career Development, Career Development of Children, Parental Support, Basic Psychological Needs

Atıf İçin / Please Cite As:

Bakır, B. ve Dilma, B.(2024). Çocukların kariyer gelişimi ile temel psikolojik ihtiyaçları ve ebeveyn desteği arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13 (1), 240-257. doi:10.33206/mjss.1280636

Geliş Tarihi / Received Date: 10.04.2023

Kabul Tarihi / Accepted Date: 09.09.2023

¹ Uzm. Psk. Danışman – MEB, beyzaerturkbakir@gmail.com,

 ORCID: 0000-0003-1049-7826

² Prof. Dr. - Necmettin Erbakan Üniversitesi, PDR, bulentdilmac@gmail.com,

 ORCID: 0000-0001-5753-9355

Giriş

Çocukluk yılları, öğrenciler için kariyer kavramının şekillenmeye başladığı bir dönemdir. Bu dönem kariyer seçimi ile ilgili değerlendirmelerin ve araştırmaların yapılması nedeniyle oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Çocukların bu dönemde psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması, kariyer gelişimlerinin desteklenmesi ve etkili yönlendirmelerin yapılması anlamlı kariyer kararları açısından çocukların kariyer yaşamlarını şekillendirmektedir (Niles ve Harris-Bowlsbey, 2017). Etkili kariyer kararlarını belirleyen faktörlerden birisinin de psikolojik ihtiyaçlar olduğu belirtilmektedir (Tang, 2003). Psikolojik ihtiyaçların karşılanması bireyin kariyer süreçlerini etkilerken, bu etkinin kariyer gelişimini nasıl etkilediğinin de ele alınması gerekmektedir (Hetland vd., 2011). Bu doğrultuda öz belirleme kuramına göre temel psikolojik ihtiyaçlar özerklik, yetkinlik ve ilişkisellik boyutuyla ele alınmaktadır. Bu ihtiyaçlardan özerklik ihtiyacı bireyin kendi eylemlerinin belirleyicisi olmasına yönelik bir ihtiyacı tanımlamaktadır. Çocuklarda bu ihtiyacın doyum düzeyinin yüksek olması kariyer ile ilgili kararlarda yüksek düzeyde belirleyici olmasını beraberinde getirebilmektedir. Buna bağılı olarak çocuklar karar vermek için araştırma süreçlerine yönelmektedir. Kariyer gelişiminde kritik olan davranış kontrolü özerklik ihtiyacının yüksek düzeyde doyuma ulaştığı bir çevrede gelişebilmektedir. Öz-belirleme kuramında tanımlanmış temel psikolojik ihtiyaçlardan bir diğeri yetkinlik ihtiyacıdır. Bu ihtiyaç bireyin bir görevi gerçekleştirirken etkili ve yeterli olduğunu hissetmesine yönelik bir ihtiyaçtır. Özellikle kariyer gelişiminde etkili olan benliğin gelişiminde bu ihtiyacın doyurulma düzeyi belirleyici olabilmektedir. Yetkinlik ihtiyacının doyurulmasında performansla ilişkin yapıcı geri bildirimlerin bulunduğu bir çevre kritik rol oynamaktadır. Böyle bir çevre çocuğun benlik gelişimini de olumlu yönde etkileyecektir. İlişkili olma ihtiyacı ise bireyin yaşamındaki önemli kişilerle bağlantılı olduğunu hissetmesine yönelik bir ihtiyaçtır. Çocuklar için aile, arkadaş ve öğretmenleri ile yakın olduğunu hissetmesi kariyer seçimlerinde hem model olma hem de ihtiyaç duyduğu sosyal desteğı sağlama açısından kritik olabilmektedir. Alan yazında kariyer gelişimi ile psikolojik ihtiyaçlar arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar çok sınırlı iken, çocukların kariyer gelişimi ile temel psikolojik ihtiyaçlar arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir çalışmaya ise rastlanmamıştır (Cordeiro vd., 2018; Holding vd., 2019). Kuzgun (2014), psikolojik ihtiyaçların kariyer gelişimi ile ilişkili olduğunu ve bu nedenle bireylerin kariyer gelişiminde psikolojik ihtiyaçların önemsenmesi gerektiğini belirtmektedir.

Kişisel belirleyiciler olarak temel psikolojik ihtiyaçların yanı sıra ebeveyn desteğı de çocukların kariyer gelişimini etkilemektedir. Çocukların duyuşsal, bilişsel, davranışsal ve sosyal becerileri kazandığı ilk ortam aile olarak kabul edilmektedir (Güneş ve Bacanlı, 2020). Bu sebeple kariyere ilişkin ilk düşünce ve davranışlar da ailenin etkisiyle oluşmaktadır. Bununla birlikte ülkemizin nitelikli işgücünü sağlama ve başarılı kalkınma hareketleri açısından da çocukların kariyer gelişimlerinin ele alınması; ilgili olan değişkenlerin belirlenmesi oldukça önem teşkil etmektedir. Bu sebeple başta eğitim kurumları ve okul psikolojik danışmanları olmak üzere tüm paydaşlar, ilgi çekici bir kariyer geliştirme programı geliştirmek ve uygulamak için çabalamaktadır. Eğitim kurumlarındaki etkili kariyer geliştirme çalışmaları, öğrencilerin kendi kendini değerlendirme, planlama ve yaşamın işleyişini engelleyen durumsal zorlukların ötesinde ilerleme kapasitelerini arttırmaktadır (Bandura, 2006; Skonkov ve Vondracek, 2007). Ayrıca kariyer gelişim sürecinde, öğrencilerin yaşam hedeflerine ve zorluklara yönelik öz yeterliklerinin artmasına destek olmaktadır (Bandura, 1994; Gillies, McMahon ve Carroll, 1998). Niles ve Harris-Bowlsbey (2017), kariyer gelişiminin bir süreç olarak algılanması ve planlanması gerektiğini öne sürmektedir (Niles ve Harris-Bowlsbey, 2017).

Kariyer gelişim süreci boyunca bireyin gelişim görevlerini tamamlayarak bireysel farkındalık, iş dünyası ve meslek seçimi konularında yeterli bilgiyi elde etmesi beklenmektedir. Super, kariyer gelişimini dönemlere ayırarak her dönem içinde belirli gelişim görevlerinin olduğunu ifade etmektedir (Super, 1957, 1990). Bu anlamda kariyer gelişimi kavramını, çocuğun içinde bulunduğu döneme ilişkin kariyer gelişim görevlerini üstlenme derecesi olarak ele almaktadır (Super, 1990). Ayrıca kariyer gelişimini yaşam boyu devam eden bir süreç olarak nitelendirdiğı için kuramını “Yaşam Boyu Kariyer Gelişimi Kuramı” olarak adlandırmaktadır (Super, 1957). Yaşam boyu kariyer gelişimi kuramı kariyer gelişimini beş dönemde incelemektedir. Bu dönemler; büyüme dönemi (0-14 yaş), araştırma dönemi (14-24 yaş), yerleşme dönemi (25-44 yaş), sürdürme dönemi (45-64 yaş) ve çöküntü dönemi (65 yaş ve sonrası) şeklindedir (Super, 1957, 1963, 1980, 1990). Bununla birlikte Çocuklarda Kariyer Gelişim Modelinde dokuz boyut öne sürmektedir. Bu model ise merak, araştırma, benlik kavramı, bilgi, denetim odağı, ilgiler, planlama, zaman perspektifi ve anahtar figürler olmak üzere dokuz boyuttan oluşmaktadır (Super, 1990). Model, merak ile başlamakta olup, araştırma yoluyla bir döngü şeklinde tekrar ederek devam etmektedir. Araştırma davranışı bilginin edinilmesini sağlamaktadır. Çocuklar için bilginin kaynağı olarak seçtikleri rol model olarak görülmektedir.

Rol model ile araştırma davranışı sonucunda elde edilen bilgi, ilgileri geliştirmektedir. Yaşla birlikte meydana gelen olgunlaşma süreci ise çocuklarda davranış kontrolünü sağlamaktadır.

Kariyer gelişimine “gelişimsel” ve “yaşam boyu” açıdan bakan yaklaşımların ortaya çıkmasıyla beraber ilköğretim dönemine ayrı bir önem verilmektedir (Ginzberg vd., 1951: 97; Super, 1980). İlköğretim öğrencilerinin kariyer gelişimiyle ilgili alan yazına baktığımızda özellikle ülkemizde çocukların kariyer gelişimi ile ilgili araştırmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir (Bacanlı ve Sürücü, 2011; Bozgeyikli, Bacanlı, ve Doğan, 2009; Can ve Taylı, 2014; Işık, 2014; Özdemir Yaylacı, 2007). Bununla birlikte yapılan araştırmalar daha çok lise, üniversite ve sonrasını kapsamaktadır (Akkoc, 2009; Alkan, 2014; Dinç, 2008; Korkut Owen, 2018; Nalbantoğlu Yılmaz ve Çetin Gündüz, 2018; Öztemel, 2013; Pekkaya ve Çolak, 2013; Şeker ve Kaya, 2018). Türkiye’de yapılan araştırmalarda daha çok çocukların kariyer gelişimi ile yaşam doyumu ve durumluk kaygı (Işık, 2014), ebeveyn bağlanma (Bacanlı ve Sürücü, 2011), sosyal duygusal öğrenme becerileri (Özdemir ve Bacanlı, 2020), ruh sağlığı (Eryılmaz ve Mutlu, 2017), problem çözme becerileri (Kontaş, Ünişen ve Sürücü, 2016) ve kariyer karar verme stillerine (Yayla ve Bacanlı, 2011) yönelik çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında alanda çocukların kariyer gelişimine ilişkin araştırmalara ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir.

Bu araştırmada ilköğretim II. kademedeki öğrencilerin kariyer gelişimlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca öğrencilerin kariyer gelişim düzeyleri, kariyeri etkileyen faktörler ve kariyer gelişimleri ortaya konularak daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Araştırma ilköğretim 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin kariyer gelişim düzeylerini temel psikolojik gereksinimler ve ebeveyn desteği değişkenleri açısından incelemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda belirlenen alt amaçlar ise şu şekildedir;

1. Ortaokul öğrencilerinin kariyer gelişim düzeyleri nasıldır?
2. Ortaokul öğrencilerinin kariyer gelişim düzeyleri;
 - a. Cinsiyetleri,
 - b. Sınıf düzeyleri,
 - c. Genel not ortalamaları,
3. Ebeveyn eğitim düzeylerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
4. İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin kariyer gelişim düzeyleri ile ebeveyn desteği arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin kariyer gelişim düzeyleri ile temel psikolojik ihtiyaçlar arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Ortaokul öğrencilerinin ebeveyn destekleri ve temel psikolojik ihtiyaç doyumu kariyer gelişimlerini anlamı düzeyde yordamakta mıdır?

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırma, ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin kariyer gelişimlerinin, temel psikolojik gereksinimler ve ebeveyn desteği arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan korelasyonel (ilişkisel) bir araştırma olma özelliği taşımaktadır. İlişkisel araştırma; iki ya da ikiden fazla değişkeni bulunan bir araştırmada değişkenler arasındaki ilişkileri ve bağlantıları ortaya çıkarmak amacıyla kullanılan bir araştırma yöntemi niteliği taşımaktadır (Büyüköztürk vd., 2017). Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim ve öğretim yılında Kütahya ilinin Emet ilçesinde ilköğretim II. Kademe (6, 7 ve 8. Sınıf) öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma grubundan (“maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi” ile örnekleme seçimine gidilerek) betimsel tarama modeli kullanılarak veri toplanmıştır.

Tablo 1. Çocukların Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

	Gruplar	f	%
Cinsiyet	Kız/Kız	206	53,5
	Erkek	179	46,5
Sınıf Düzeyi	6. sınıf	149	38,7
	7. sınıf	113	29,4
	8. sınıf	123	31,9
	Kötü	15	3,9
Akademik Başarı Durumu	Orta	134	34,8
	İyi	156	40,5
	Çok İyi	80	20,8
	Düşük	7	1,8
Algılanan Gelir Düzeyi	Ortanın Altı	34	8,8
	Orta	209	54,3
	Ortanın Üstü	101	26,2
	İyi	34	8,8
Toplam		385	100

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada öğrencilere ilişkin bilgileri elde etmek için “kişisel bilgi formu”, kariyer gelişim düzeylerini belirlemek için “Çocuklar İçin Kariyer Gelişim Ölçeği”, psikolojik ihtiyaçlarının karşılanma düzeyini belirlemek için “Temel Psikolojik Gereksinimler” ve ebeveyn desteğini incelemek amacıyla “Kariyere İlişkin Ebeveyn Desteği Ölçeği” uygulanarak veriler toplanmıştır. Toplanan veriler kontrol edildikten sonra analizler yapılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırımcı tarafından çocukların demografik bilgilerini ölçmek için oluşturulan soru formudur. Sosyodemografik değişkenler ile ilgili cinsiyet, yaş, akademik başarı durumu ve algılanan gelir düzeyi değişkenlerini içeren sorular yer almaktadır.

Çocuklar için Kariyer Gelişimi Ölçeği (ÇKGÖ): Ölçek, ilköğretim öğrencilerinin kariyer gelişimlerini ölçmek amacıyla Schultheiss ve Stead (2004) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması ise Bacanlı vd., (2004) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin teorik yapısı Super’ın kariyer gelişimi modeline dayanmaktadır (Super, 1990). Ölçek “bana uygun, bana biraz uygun, bana uygun değil” şeklinde cevaplanabilen 3’lü likert tipi özelliği taşımaktadır. Toplamda 52 maddeden oluşmaktadır. Bu anlamda ölçekten alınan yüksek puanlar kariyer gelişim düzeyinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Ölçeğin ölçeğin tümü için Cronbach Alfa değerleri .78 olarak hesaplanmıştır. Alt boyutları için Cronbach Alfa değerleri; bilgi alt boyutu .64, merak/araştırma alt boyutu .60, ilgiler alt boyutu .64, denetim odağı alt boyutu .76, anahtar figürler alt boyutu .49, zaman perspektifi alt boyutu .65, planlama alt boyutu .81 ve benlik kavramı alt boyutu .73 olduğu görülmüştür (Bacanlı, Özer, ve Sürücü, 2006). Bu araştırmada ise ölçeğin tamamı için Cronbach Alfa güvenilirlik kat sayısı .90 olarak hesaplanmıştır.

Kariyere İlişkin Ebeveyn Desteği Ölçeği (KİEDÖ): Turner vd. (2003) tarafından kariyer gelişimine ilişkin anne baba desteğini ölçmek için geliştirilen ölçek, Türkçe Güneş (2015) tarafından uyarlanmıştır. Ölçek, araçsal yardım, kariyere ilişkin modelleme, sözel teşvik ve duygusal destek olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır. Bununla birlikte toplamda 27 madde bulunmaktadır. Bu anlamda alınabilecek en yüksek puan 135 iken en düşük puan ise 24’ dür. KİEDÖ ölçeğinden yüksek puanların alınması ebeveyn desteğinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir (Güneş, 2015). Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla doğrulamalı faktör analizi (DFA) kullanılmıştır. DFA sonuçları ölçeğin orijinalindeki gibi 4 faktörlü olduğunu doğrulamıştır. Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı ölçeğin tümü için .93, “Araçsal Yardım” alt ölçeği için .81, “Kariyere İlişkin Modelleme” alt ölçeği için .87, “Sözel Teşvik” alt ölçeği için .82, “Duygusal Destek” alt ölçeği için .83 olarak bulunmuştur. Kararlılık katsayısı ise .90 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca bu araştırmada ise ölçeğin tamamı için Cronbach Alfa güvenilirlik kat sayısı .92 olarak hesaplanmıştır.

Ergen Öğrencilerin Okulda Temel Psikolojik Gereksinimleri Ölçeği: Ölçeğin orijinali Tian vd. (2014) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması ise Özdemir vd. (2015) tarafından yapılmıştır. Bu anlamda uyarlanan ölçek toplamda 15 madde olmak üzere beş faktörlü bir yapıdan oluşmaktadır. Ayrıca “Okulda Özerklik Gereksinimi”, “Okulda İlişkisellik Gereksinimi” ve “Okulda Yetkinlik Gereksinimi” olmak üzere üç alt boyut içermektedir. Ölçeğin madde korelasyonları .51 ile .76 arasında değişmektedir. Cronbach Alfa analizleri okulda özerklik .85, okulda ilişkisellik .80 ve okulda yetkinlik gereksinimi için .77 çıkmıştır. Yapılan DFA sonuçlarına göre ölçekteki üç boyutlu modelin veriye çok iyi uyum sağladığını göstermiştir [$X^2 = 166.12$ (df = 87)]. Faktör yükleri .40 ile .77 arasında değişmiştir ve her biri anlamlı ($p < .001$) bulunmuştur. Yapılan tüm analizler üç faktörün maddeleri tarafından iyi bir şekilde temsil edildiğini göstermektedir. Bu araştırmada ise ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik kat sayısı .78 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın temel amacını gerçekleştirmek ve araştırmanın temel problemine yönelik alt problemleri yanıtlatabilmek üzere ilköğretim II. Kademedede (6, 7 ve 8. Sınıf) öğrenim görmekte olan 385 öğrenciden gerekli yasal izinler alındıktan sonra ölçekler aracılığıyla veriler toplanmıştır. Ölçekler bizzat araştırımcının kendisi tarafından sınıflarda öğrencilere uygulanmıştır. Toplanan veriler interaktif ortama aktarılarak analizler için hazır hale getirilmiştir. Analizler SPSS 26.0 programı aracılığıyla yapılmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak analizlerde betimsel istatistikler, Pearson korelasyon katsayısı, Basit Doğrusal Regresyon Analizi, Bağımsız Örneklem t Testi, ANOVA ve Post Hoc testleri kullanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırma sorularına yönelik olarak gerçekleştirilen veri analizlerde elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu kapsamda öncelikle katılımcıların kariyer düzeylerine, kariyere ve okul ortamında psikolojik ihtiyaçlarının doyum düzeyine ilişkin bulgulara yer verilecektir.

Çocukların Kariyer Gelişimi ile Kariyere İlişkin Ebeveyn Desteği ve Okul Ortamında Temel Psikolojik İhtiyaçlar İlişkisine Yönelik Bulgular

Araştırma kullanılan Çocuklar İçin Kariyer Gelişimi Ölçeği, Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği ve Kariyere İlişkin ebeveyn Ölçeğinin alt boyutları arasında ilişkinin olup olmadığını test etmek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı hesaplanmış ve elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 2. Ölçeklere İlişkin Korelasyon Analizi

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.Özerklik	-														
2.İlişkiselik	.311	-													
3.Yetkinlik	.411	.520	-												
4.Araçsal	.186	.239	.275	-											
5.K.İ.Model	.179	.193	.182	.501	-										
6.Sözel	.177	.247	.283	.730	.500	-									
7.Duygusal	.139	.237	.270	.709	.525	.724	-								
8.Bilgi	.140	.226	.145	.233	.219	.150	.239	-							
9.Merak	.093	.264	.367	.289	.181	.288	.334	.409	-						
10.İlgiler	.175	.185	.189	.196	.129	.211	.148	.317	.322	-					
11.Denetim	.374	.176	.163	.120	.084	.115	.047	.283	.254	.408	-				
12.Anahtar	.084	.088	.111	.139	.178	.064	.127	.204	.134	.096	.122	-			
13.Zaman	.173	.136	.178	.195	.170	.201	.202	.277	.341	.329	.214	.254	-		
14.	.146	.224	.306	.323	.221	.245	.303	.360	.390	.330	.252	.209	.495	-	
15.Benlik	.225	.238	.290	.231	.169	.255	.151	.235	.235	.427	.378	.244	.484	.448	-
\bar{x}	18.9	18.6	17.2	25.2	23.9	21.9	24.6	15.5	15.9	16.2	17.7	11.4	10.7	27.2	16.
Ss	4.11	3.87	3.66	5.81	6.08	5.30	6.27	2.40	3.19	2.13	3.08	2.23	1.61	5.11	2.2

*p < .05, **p < .01

TPIÖ'nün alt boyutlarından özerklik ile KİEDÖ'nün alt boyutları olan araçsal yardım, kariyere ilişkin modelleme, sözel teşvik, duygusal destek arasında pozitif yönde, zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. TPIÖ'nün alt boyutlarından özerklik ile ÇKGÖ'nün alt boyutları olan bilgi, merak, ilgiler, denetim odağı, zaman perspektifi, planlama, benlik arasında pozitif yönde ve anahtar figürler arasında herhangi bir ilişki olmadığı görülmektedir. TPIÖ'nün alt boyutlarından ilişkiselik ile KİEDÖ'nün alt boyutları olan araçsal yardım, kariyere ilişkin modelleme, sözel teşvik, duygusal destek arasında pozitif yönde, zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. TPIÖ'nün alt boyutlarından özerklik ile ÇKGÖ'nün alt boyutları olan bilgi, merak, ilgiler, denetim odağı, zaman perspektifi, planlama, benlik arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ve anahtar figürler arasında herhangi bir ilişki olmadığı görülmektedir. TPIÖ'nün alt boyutlarından yetkinlik ile KİEDÖ'nün alt boyutları olan araçsal yardım, kariyere ilişkin modelleme, sözel teşvik, duygusal destek arasında pozitif yönde, zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. TPIÖ'nün alt boyutlarından özerklik ile ÇKGÖ'nün alt boyutları olan bilgi, merak, ilgiler, denetim odağı, anahtar figürler, zaman perspektifi, planlama, benlik arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

KİEDÖ'nün alt boyutları olan araçsal yardım ile ÇKGÖ'nün alt boyutları olan bilgi, merak, ilgiler, denetim odağı, anahtar figürler, zaman perspektifi, planlama ve benlik arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. KİEDÖ'nün alt boyutları olan kariyere ilişkin modelleme ile ÇKGÖ'nün alt boyutları olan bilgi, merak, ilgiler, denetim odağı, anahtar figürler, zaman perspektifi, planlama ve benlik arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. KİEDÖ'nün alt boyutları olan sözel teşvik ile ÇKGÖ'nün alt boyutları olan bilgi, merak, ilgiler, denetim odağı, zaman perspektifi, planlama, benlik arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ve anahtar figürler arasında ilişki olmadığı görülmektedir. KİEDÖ'nün alt boyutları olan duygusal destek ile ÇKGÖ'nün alt boyutları olan bilgi, merak, ilgiler, anahtar figürler, zaman perspektifi, planlama, benlik arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ve denetim odağı arasında ilişki olmadığı görülmektedir.

Temel Psikolojik İhtiyaçlar ve Kariyere İlişkin Ebeveyn Desteğinin Çocukların Kariyer Gelişimini Yordamasına İlişkin Bulgular

Çocukların kariyer gelişimine ilişkin regresyon analizi aşağıda verilmiştir.

Tablo 3. Temel Psikolojik İhtiyaçlar ve Kariyere İlişkin Ebeveyn Desteğinin Çocukların Kariyer Gelişimini Yordamasına Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	SH	β	t	p
Sabit	85.540	4.278		19.993	.000
TPI	.491	.073	.319	6.726	.000
KİED	.192	.034	.272	5.730	.000
R ² = .233	F= 57.870	P= .000			

Analiz sonucunda anlamlı bir regresyon modeli, $F(2, 382) = 57.870$, $p < .001$, ve bağımlı değişkendeki varyansın %23'sinin ($R^2_{adjusted} = .229$) bağımsız değişkenler tarafından açıklandığı bulunmuştur. Buna göre Temel Psikolojik İhtiyaçlar olumlu ve anlamlı olarak yordamaktadır, $\beta = .319$, $t(382) = 6.72$, $p < .00$, $pr^2 = .10$ olduğu görülmektedir. Ayrıca Kariyere İlişkin Ebeveyn Desteği olumlu ve anlamlı olarak yordamaktadır, $\beta = .272$, $t(382) =$, $p < .00$, $pr^2 = .08$ olduğu görülmektedir.

Çocukların Kariyer Gelişimi Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular

Çocukların temel psikolojik ihtiyaçları, kariyer ilişkin ebeveyn desteği ve kariyer gelişim düzeylerinin cinsiyetleri açısından farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için bağımsız gruplar *t*- testi analizi gerçekleştirilmiştir. T testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4. Çocukların Kariyer Gelişimi ile Temel Psikolojik İhtiyaçlar ve Kariyere İlişkin Ebeveyn Desteğinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Değişken	Kategori	N	\bar{X}	ss	sd	t	p		
Temel Psikolojik İhtiyaçlar	Özerklik	Kız	206	19.09	3.92	33	.83	.407	
		Erkek	179	18.74	4.32	383			
	Yetkinlik	Kız	206	18.50	3.89	383	-.68	.494	
		Erkek	179	18.77	3.85	383			
	İlişkisellik	Kız	206	17.33	3.60	383	.40	.685	
		Erkek	179	17.17	3.69	383			
Kariyere İlişkin Ebeveyn Desteği	Araçsal Yardım	Kız	206	25.20	5.81	383	-.07	.944	
		Erkek	179	25.25	5.83				
	K.İ.Modelleme	Kız	206	22.81	6.18	383	-4.03	.000	
		Erkek	179	25.27	5.71				
	Sözel Teşvik	Kız	206	22.22	5.16	383	.90	.365	
		Erkek	179	21.73	5.45				
	Duygusal Destek	Kız	206	24.61	6.07	383	-.12	.900	
		Erkek	179	24.69	6.52				
	Çocuklar İçin Kariyer Gelişimi	Bilgi	Kız	206	15.44	2.41	383	-1.04	.295
			Erkek	179	15.70	2.38			
Merak		Kız	206	16.31	2.94	383	2.33	.020	
		Erkek	179	15.55	3.42				
İlgiler		Kız	206	16.30	2.12	383	.32	.745	
		Erkek	179	16.23	2.16				
Denetim Odağı		Kız	206	17.68	3.26	383	.47	.638	
		Erkek	179	17.83	2.87				
Anahtar Figürler		Kız	206	11.05	2.22	383	-4.00	.000	
		Erkek	179	11.95	2.15				
Zaman Perspektifi		Kız	206	10.83	1.45	383	1.55	.117	
		Erkek	179	10.58	1.76				
Planlama		Kız	206	27.06	4.94	383	-.57	.565	
		Erkek	179	27.36	5.30				
Benlik	Kız	206	15.70	2.16	383	-1.04	.297		
	Erkek	179	15.94	2.24					

Tablo 4.4'te cinsiyet bağlamında gruplar arasındaki anlamlılığın test edilmesi amacıyla yapılan Bağımsız Gruplar *t*-Testi sonuçları yer almaktadır. Buna göre Temel psikolojik ihtiyaçlar ölçeğinin alt boyutları olan özerklik ($t = .83$, $p > .05$); yetkinlik ($t = -.68$, $p > .05$) ve ilişkisellik ($t = .40$, $p > .05$) cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Kariyere ilişkin ebeveyn desteği alt boyutlarında araçsal yardım ($t = -.07$, $p > .05$), sözel teşvik ($t = 0.90$, $p > .05$) ve duygusal destek ($t = -.12$, $p > .05$) anlamlı bir farklılık görülmezken kariyere ilişkin modelleme alt boyutunda ($t = -4.03$, $p < .05$) anlamlı bir farklılık görülmektedir. Çocuklar için kariyer gelişimi ölçeğinin alt boyutları bilgi ($t = -1.04$, $p > .05$); ilgiler ($t = .32$, $p > .05$); denetim odağı ($t = .47$, $p > .05$); zaman perspektifi ($t = 1.55$, $p > .05$); benlik ($t = -1.55$, $p > .05$) cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bununla birlikte anahtar figürler ($t = -4.00$, $p < .05$) ve merak ($t = 2.33$, $p > .05$) cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermektedir. Buna göre erkek öğrencilerin kariyere ilişkin modelleme ve anahtar figürler, kız öğrencilerin ise merak düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Çocukların Kariyer Gelişimi Düzeylerinin Sınıf Düzeyi Değişkenine İlişkin Bulgular

Çocukların temel psikolojik ihtiyaçları, kariyer ilişkin ebeveyn desteği ve kariyer gelişim düzeylerinin sınıf düzeyleri açısından farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Bu analiz gerçekleştirilmeden önce analizin ön koşulu olan varyans homojenliğe Levene F testi ile incelenmiş ve elde edilen bulgular varyansların homojen olduğunu göstermiştir. Bu doğrultuda gerçekleştirilen ANOVA sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 5. Çocukların Kariyer Gelişimi ile Temel Psikolojik İhtiyaçlar ve Kariyere İlişkin Ebeveyn Desteğinin Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Değişken	Varyansın	Kareler	sd	Kareler	F	p	
Temel Psikolojik İhtiyaçlar	Özerklik	Gruplararası	132.41	2	66.21	3.969	.020
		Grupici	6372.68	382	16.68		
	İlişkiselik	Gruplararası	51.33	2	25.66	1.720	.180
		Grupici	5700.87	382	14.92		
	Yetkinlik	Gruplararası	152.16	2	76.08	5.798	.003
		Grupici	5012.89	382	13.12		
Kariyere İlişkin Ebeveyn Desteği	Araçsal Yardım	Gruplararası	78.83	2	39.41	1.166	.313
		Grupici	12917.95	382	33.81		
	K.İ.Modelleme	Gruplararası	119.84	2	59.92	1.624	.199
		Grupici	14096.22	382	36.90		
	Sözel Teşvik	Gruplararası	79.30	2	39.65	1.414	.244
		Grupici	10708.68	382	28.03		
Duygusal Destek	Gruplararası	16.45	2	8.22	.208	.812	
	Grupici	15113.21	382	39.56			
Çocuklar İçin Kariyer Gelişimi	Bilgi	Gruplararası	32.74	2	16.37	2.861	.058
		Grupici	2185.81	382	5.72		
	Merak	Gruplararası	.97	2	1.48	.145	.865
		Grupici	3906.363	382	10.22		
	İlgiler	Gruplararası	1.05	2	.53	.115	.891
		Grupici	1757.30	382	4.60		
	Denetim Odağı	Gruplararası	147.35	2	73.67	8.016	.012
		Grupici	3511.18	382	9.19		
	Anahtar Figürler	Gruplararası	43.83	2	21.91	4.472	.122
		Grupici	1872.17	382	4.90		
	Zaman Perspektifi	Gruplararası	10.94	2	5.47	2.113	.094
		Grupici	988.76	382	2.58		
Planlama	Gruplararası	15.22	2	7.61	.290	.748	
	Grupici	10018.14	382	26.22			
Benlik	Gruplararası	5.81	2	2.90	.598	.550	
	Grupici	1857.45	382	4.86			

Tablo 5'da yer alan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarına göre, çocukların sınıf düzeylerine göre ilişkiselik ($F= 1.720, p> .05$), araçsal yardım ($F= 1.166, p> .05$), kariyere ilişkin modelleme ($F= 1.624, p> .05$), sözel teşvik ($F= 1.414, p> .05$), duygusal destek ($F= .208, p> .05$), bilgi ($F= 2.861, p> .05$), merak ($F= .145, p> .05$), ilgiler ($F= .115, p> .05$), anahtar figürler ($F= 4.472, p> .05$), zaman perspektifi ($F= 2.113, p> .05$), planlama ($F= .290, p> .05$) ve benlik ($F= .598, p> .05$) boyutlarında anlamlı bir fark görülmemektedir. Bununla birlikte özerklik ($F= 3.969, p< .05$), yetkinlik ($F= 5.798, p< .05$) ve denetim odağı ($F= 8.016, p< .05$) boyutunda anlamlı bir fark çıkmıştır. Buna göre sınıf düzeyini arttıkça özerklik düzeyi artmaktadır. Sınıf düzeyi arttıkça yetkinlik düzeyi azalmaktadır. Denetim odağı ise 7.sınıf öğrencilerinin 6 ve 8.sınıflara göre daha yüksek çıktığı görülmektedir.

Çocukların Kariyer Gelişimi Düzeylerinin Algılanan Akademik Başarı Durumuna İlişkin Bulgular

Çocukların temel psikolojik ihtiyaçları, kariyer ilişkin ebeveyn desteği ve kariyer gelişim düzeylerinin algılanan akademik başarı açısından farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. ANOVA gerçekleştirilmeden önce analizin ön koşulu olan varyans homojenliğe Levene F testi ile incelenmiş ve elde edilen bulgular varyansların homojen olduğunu göstermiştir. Bu doğrultuda ortaya çıkan ANOVA sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 6. Çocukların Kariyer Gelişimi ile Temel Psikolojik İhtiyaçlar ve Kariyere İlişkin Ebeveyn Desteğinin Akademik Başarı Durumuna Göre Karşılaştırılması

Değişken	Varyansın	Kareler	sd	Kareler	F	p	
Temel Psikolojik İhtiyaçlar	Özerklik	Gruplararası	536.76	3	178.92	11.422	.000
		Grupici	5968.34	381	15.66		
	İlişkiselik	Gruplararası	387.09	3	129.03	9.163	.000
		Grupici	5365.04	381	14.08		
	Yetkinlik	Gruplararası	1256.53	3	418.84	40.829	.000
		Grupici	3908.51	381	10.25		

Tablo 6 Devamı . Çocukların Kariyer Gelişimi ile Temel Psikolojik İhtiyaçlar ve Kariyere İlişkin Ebeveyn Desteğinin Akademik Başarı Durumuna Göre Karşılaştırılması

Değişken		Varyansın	Kareler	sd	Kareler	F	p
Kariyere İlişkin Ebeveyn Desteği	Araçsal Yardım	Gruplararası	329.47	3	109.82	3.303	.020
		Grupiçi	12667.31	381	33.24		
	K.İ.Modelleme	Gruplararası	109.86	3	36.62	.989	.398
		Grupiçi	14106.19	381	37.02		
	Sözel Teşvik	Gruplararası	276.82	3	92.27	3.345	.019
		Grupiçi	10511.16	381	27.58		
Duygusal Destek	Gruplararası	351.42	3	117.14	3.020	.030	
	Grupiçi	147	381	38.78			
Çocuklar İçin Kariyer Gelişimi	Bilgi	Gruplararası	51.6	3	17.23	3.030	.029
		Grupiçi	216	381	5.68		
	Merak	Gruplararası	168.	3	56.32	5.737	.001
		Grupiçi	374	381	9.81		
	İlgiler	Gruplararası	38.1	3	12.72	2.819	.039
		Grupiçi	172	381	4.51		
	Denetim Odağı	Gruplararası	62.3	3	20.78	2.202	.087
		Grupiçi	359	381	9.43		
	Anahtar Figürler	Gruplararası	2.42	3	.81	.161	.923
		Grupiçi	191	381	5.02		
	Zaman Perspektifi	Gruplararası	27.6	3	9.21	3.614	.013
		Grupiçi	972.	381	2.55		
	Planlama	Gruplararası	325.	3	108.59	4.262	.006
		Grupiçi	970	381	25.47		
	Benlik	Gruplararası	15.0	3	5.02	1.036	.377
		Grupiçi	184	381	4.85		

Tablo 6'da yer alan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarına göre, çocukların sınıf düzeylerine göre kariyere ilişkin modelleme ($F= 9.89, p> .05$), denetim odağı ($F= 2.202, p> .05$), anahtar figürler ($F= .161, p> .05$) ve benlik ($F= 1.036, p> .05$) boyutlarında anlamlı bir fark görülmektedir. Bununla birlikte özerklik ($F= 11.422, p< .05$), ilişkisellik ($F= 9.163, p< .05$), yetkinlik ($F= 40.829, p< .05$), araçsal yardım ($F= 3.303, p< .05$), sözel teşvik ($F= 3.345, p< .05$), duygusal destek ($F= 3.020, p< .05$), bilgi ($F= 3.030, p< .05$), merak ($F= 5.737, p< .05$), ilgiler ($F= 2.819, p< .05$), zaman perspektifi ($F= 3.614, p< .05$) ve planlama ($F= 4.262, p< .05$) boyutunda anlamlı bir fark çıkmıştır.

Yapılan "Tukey HSD" testlerine göre akademik başarı durumu (kötü-orta-iyi-çok iyi) arttıkça özerklik, ilişkisellik, yetkinlik, araçsal yardım, sözel teşvik, duygusal destek, merak, ilgi ve planlama düzeyleri artmaktadır.

Çocukların Kariyer Gelişimi Düzeylerinin Algılanan Gelir Düzeyine İlişkin Bulgular

Çocukların temel psikolojik ihtiyaçları, kariyer ilişkin ebeveyn desteği ve kariyer gelişim düzeylerinin algılanan gelir düzeyi açısından farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. ANOVA gerçekleştirilmeden önce analizin ön koşulu olan varyans homojenliğe Levene F testi ile incelenmiş ve elde edilen bulgular varyansların homojen olduğunu göstermiştir. Bu doğrultuda ortaya çıkan ANOVA sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 7. Çocukların Kariyer Gelişimi ile Temel Psikolojik İhtiyaçlar ve Kariyere İlişkin Ebeveyn Desteğinin Algılanan Gelir Düzeyine Göre Karşılaştırılması

Değişken		Varyansın	Kareler	sd	Kareler	F	p
Temel Psikolojik İhtiyaçlar	Özerklik	Gruplararası	101.40	4	25.35	1.504	.200
		Grupiçi	6403.70	380	16.85		
	İlişkisellik	Gruplararası	104.20	4	26.05	1.753	.138
		Grupiçi	5647.93	380	14.86		
	Yetkinlik	Gruplararası	53.80	4	13.45	1000	.407
		Grupiçi	5111.24	380	13.45		
Kariyere İlişkin Ebeveyn Desteği	Araçsal Yardım	Gruplararası	143.65	4	35.91	1.062	.375
		Grupiçi	12853.13	380	33.82		
	K.İ.Modelleme	Gruplararası	421.11	4	105.27	2.900	.022
		Grupiçi	13794.94	380	36.30		
	Sözel Teşvik	Gruplararası	142.88	4	35.72	1.275	.279
		Grupiçi	10645.10	380	28.01		
	Duygusal Destek	Gruplararası	268.64	4	67.16	1.717	.145
		Grupiçi	14861.01	380	39.10		

Tablo 7 Devamı. Çocukların Kariyer Gelişimi ile Temel Psikolojik İhtiyaçlar ve Kariyere İlişkin Ebeveyn Desteğinin Algılanan Gelir Düzeyine Göre Karşılaştırılması

Değişken	Varyansın	Kareler	sd	Kareler	F	p
Bilgi	Gruplararası	7.74	4	1.93	.333	.856
	Grupiçi	2210.81	380	5.81		
Merak	Gruplararası	60.73	4	15.18	1.499	.202
	Grupiçi	3848.59	380	10.12		
İlgiler	Gruplararası	14.34	4	3.58	.782	.538
	Grupiçi	1744.01	380	4.59		
Çocuklar İçin Kariyer Gelişimi	Gruplararası	93.38	4	23.34	2.488	.043
	Grupiçi	3565.15	380	9.38		
Denetim Odağı	Gruplararası	10.90	4	2.72	.544	.704
	Grupiçi	1905.11	380	5.01		
Zaman Perspektifi	Gruplararası	4.74	4	1.18	.453	.770
	Grupiçi	994.95	380	2.61		
Planlama	Gruplararası	165.86	4	41.46	1.597	.174
	Grupiçi	9867.51	380	25.96		
Benlik	Gruplararası	23.69	4	5.92	1.224	.300
	Grupiçi	1839.57	380	4.84		

Tablo 7'de yer alan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarına göre, çocukların sınıf düzeylerine göre özerklik ($F= 1.504, p> .05$), ilişkisellik ($F= 1.753, p> .05$), yetkinlik ($F= 1.000, p> .05$), araçsal yardım ($F= 1.062, p> .05$), sözel teşvik ($F= 1.275, p> .05$), duygusal destek ($F= 1.717, p> .05$), bilgi ($F= .333, p> .05$), merak ($F= 1.499, p> .05$), ilgiler ($F= .782, p> .05$), anahtar figür ($F= .544, p> .05$), zaman perspektifi ($F= .453, p> .05$) ve benlik ($F= 1.224, p> .05$) boyutlarında anlamlı bir fark görülmemektedir. Bununla birlikte kariyere ilişkin modelleme ($F= 2.900, p< .05$) ve denetim odağı ($F= 3.175, p< .05$) boyutunda anlamlı bir fark çıkmıştır. Algılanan gelir düzeyi arttıkça kariyere ilişkin modelleme boyundaki puanlar da artmaktadır. Denetim odağı ise en yüksek ekonomik durumu orta olan, sonrasında ise ortanın üstü olan insanlarda daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Kariyer gelişimine yönelik yapılan çalışmalar daha çok ortaöğretim ve sonrasındaki yaş gruplarında olan bireylere yönelik yapılmaktadır (Akkoç, 2009; Alkan, 2014; Dinç, 2008; Korkut Owen, 2018; Nalbantoğlu Yılmaz vd., 2018; Öztemel, 2013; Pekkaya ve Çolak, 2013; Şeker ve Kaya, 2018). İlköğretim öğrencilerine yönelik kariyer gelişimini inceleyen araştırmaların oldukça az olduğu görülmektedir. Bu sebeple alan yazında ilköğretimin II. kademesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin kariyer gelişimine yakın olarak kullanılan araştırmalardan faydalanılmaktadır.

Araştırmada, ilk olarak çocukların kariyer gelişimi, kariyere ilişkin ebeveyn desteği ve okul ortamında temel psikolojik gereksinimler alt ölçekleri cinsiyet grupları açısından incelenmiştir. Bulgulardan elde edilen sonuçlara göre ortaokulda öğrenim görmekte olan erkek öğrencilerin kariyere ilişkin modelleme ve anahtar figürler, kızkız öğrencilerin ise merak düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Cinsiyet bağlamında ölçeklerin diğer alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Alan yazında kız öğrencilerin kariyer gelişimlerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğunu belirten araştırmalar bulunmaktadır (Akay, 1982; Bacanlı ve Sürücü, 2011; Sapmaz, 2010; Sekmenli, 2000; Şahin, 2007). Bazı araştırmalarda ise erkeklerin kariyer gelişim düzeyleri kızların kariyer gelişim düzeylerinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir (Achebe, 1982; Bozgeyikli, 2009; Işıklar ve Bozgeyikli, 2010; Watson, 1984). Ayrıca çocukların ve lise öğrencilerinin kariyer gelişimlerinin cinsiyete göre farklılaşmadığını ifade eden araştırmalar da bulunmaktadır (Can ve Taylı, 2014; Kağnıcı, 1999; Salami, 2008; Schultheiss ve Stead, 2010; Yayla, 2011; Zeren, 1999). Alan yazında kariyer gelişimine ilişkin kız öğrencilerin merak düzeylerinin daha yüksek olduğunu bulan araştırmalar da bulunmaktadır (Bakır ve Büyükgöze Kavas, 2021; Sapmaz, 2010; Sürücü vd., 2015; Schultheiss ve Stead, 2004). Bu araştırmada kız öğrencilerin merak puanlarının erkek öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olması alan yazında yapılan diğer araştırmaları desteklemektedir. Böyle bir sonucun cinsiyete özgü biyolojik özelliklere bağlı bir durum olduğu düşünülmektedir. Bu sebeple öğretim süreçlerinde, programlarında ve özellikle ilköğretimde dönemindeki rehberlik hizmetlerinde erkek öğrencilerin merak davranışlarında cesaretlendirici hedeflere yer verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Çocukların merak davranışı engellendiğinde çalışma motivasyonları ve yaratıcılık özellikleri de bu durumdan olumsuz etkilenebilmektedir (Chak, 2002).

Araştırmada, kariyere ilişkin ebeveyn desteği ve alt boyutları cinsiyet grupları açısından incelenmiştir. Buna göre sadece kariyere ilişkin modelleme alt boyutunda cinsiyete göre erkek öğrenciler lehinde bir

sonuca ulaşılmıştır. Alan yazında anne ve babanın çocuklarının eğıtsel ve kariyer planlamalarına katılmalarının kariyer gelişimi sūreçleriyle ilişkili olduğu gōr÷lmektedir (Bacanlı vd., 2013). T÷rkiye’de kariyer danışmanlığı alanında yapılan çalışmalarda da (Bayındır, 1999; D÷lger, 2009; G÷neř, 2015; Hamamcı, 1996; Piřkin, 2002; Solmaz, 2015; S÷r÷c÷, 2005; Ùlker, 2015; Yıldırım, 2015) kariyer sūrecinde ailenin önemli rol oynadığı ortaya konulmaktadır. Bakır ve B÷y÷kgōze (2021) tarafından yapılan çalışmada ise kariyere ilişkin ebeveyn desteğinin araçsal yardım, duygusal destek ve sōzel teşvik boyutlarında cinsiyete gōre bir farklılığın olmadığı; ancak kariyere ilişkin modelleme alt boyutunda erkek oğrenciler lehinde bir farklılığın olduğu gōr÷lmektedir. Bu araştırmanın bulguları Bakır ve B÷y÷kgōze (2021) tarafından yapılan araştırmadaki sonuçları destekler niteliktedir. Bu sonuçların ortaya çıkmasında bazı toplumsal ve geleneksel normların etkili olduğu dūř÷n÷lmektedir. Bunlar arasında ailenin geçimini sağlayan kişinin baba olması gerektiği anlayışı, daha çok erkeklerin çalışma hayatında yer alması, erkeklere uygun iř imkânlarının daha fazla olması ve erkeklerden iř konusunda beklentinin y÷ksek olması gibi durumlar sayılabilir (Bakır, 2018).

Araştırma kapsamında erkek oğrencilerin anahtar fiđ÷r boyutundaki d÷zeylerinin kız oğrencilerden daha y÷ksek olduğu gōr÷lmektedir. Bu bulgu Bakır ve B÷y÷kgōze (2021)’nin araştırmalarını desteklemektedir. Bu durumun toplumsal anlamda insanların cinsiyetlere atfettiği anlamlar, y÷klediği gōrev ve sorumluluklar nedeniyle kızkızların daha çok aile sınırları içerisinde birincil işlevlerinin eř ve anne olduğu anlayışından kaynaklandığı dūř÷n÷lmektedir. Toplum yapısı gōz ön÷ne alındığında iř, meslek ve çalışma alanlarında kızkız sayısının az olması sebebiyle anahtar fiđ÷r ve kariyere ilişkin modelleme boyutunda cinsiyete gōre farklılığa sebep olabileceği varsayılmaktadır.

Araştırma kapsamında cinsiyete gōre temel psikolojik ihtiyaçların farklılaşmadığı gōr÷lmektedir. Konuyla doğrudan ilgili bir çalışma bulunmamakla birlikte, Nigar (2014) tarafından yapılan çalışmada 6, 7 ve 8. sınıf oğrencilerinin psikolojik ihtiyaçlarının cinsiyete gōre farklılaşmadığı gōr÷lmektedir. Aynı şekilde Kaya ve Sarı (2016)’nın çalışmalarında temel psikolojik ihtiyaçların cinsiyete gōre farklılaşmadığı gōr÷lmektedir. Bunun yanı sıra diğer bazı çalışmalarda ise temel psikolojik ihtiyaçların cinsiyete gōre farklılaştığı gōr÷lmektedir (Annaberdiyev, 2006; Çelikkaleli, Gōkakan ve Çapri, 2005; Erden, 2021; G÷ndoğdu ve Yazuzer, 2012; Harvey ve Retter, 2002; Sorhan, 2014; T÷rkdoğan, 2010).

Araştırmanın diğer değişkeni olan sınıf d÷zeyine gōre çocukların sınıf d÷zeyi arttıka izerklik d÷zeyi artmakta; sınıf d÷zeyi arttıka yetkinlik d÷zeyi ise azalmaktadır. Denetim odağı ise 7.sınıf oğrencilerinin 6. ve 8.sınıflara gōre daha y÷ksek çıktığı gōr÷lmektedir. Diğer alt boyutlara gōre ise sınıf d÷zeyine gōre anlamlı bir fark olmadığı gōr÷lmektedir. Alan yazında doğrudan sınıf d÷zeyine ilişkin bir araştırma olmasa da yaş ile temel psikolojik ihtiyaçlar arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar bulunmaktadır. Bu anlamda yapılan çalışmalar izerklik ihtiyacı puanlarının yaşla doğru orantılı bir şekilde arttığı; diğer ihtiyaçların ise yaşa gōre anlamlı bir farklılık gōstermediđi gōr÷lmektedir (Arturan, 2015; Jousmet vd., 2008).

Alan yazında çocukların kariyer gelişimine ilişkin yař ve sınıf d÷zeyine gōre yapılan araştırmalar bulunmaktadır. Super (1963) teorik olarak yař ilerledikçe kariyer gelişiminin de y÷kselmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu anlamda ilköğretim, ortaokul ve lise oğrencilerine yōnelik yapılan çalışmalar, yař ilerledikçe kariyer gelişimi d÷zeylerinin de y÷kseldiği gōr÷ř÷n÷ desteklemektedir (Creed, Patton ve Prideaux, 2007; Patton ve Creed, 2001; Schultheiss, Palma ve Manzi, 2002; Yayla ve Bacanlı, 2011). Bununla birlikte sınıf d÷zeyi y÷kseldike çocukların kariyer gelişimi d÷zeylerinin anlamlı olarak y÷kseldiği sonucunu elde eden sadece ilköğretim oğrencilerine yōnelik çalışmalar da bulunmaktadır (Bacanlı ve S÷r÷c÷, 2011; Bakır ve B÷y÷kgōze Kavas, 2021; Crites, 1978; Super ve Nevill, 1984; Kuzgun ve Bacanlı, 2011). Alan yazında yapılan diğer araştırmalar ile bu araştırmanın sonuçları ört÷şmektedir, ancak 8. Sınıf oğrencilerinin durumunun farklı olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu durumun 8. Sınıf sonunda yapılan Liseye Geçiř Sınavı (LGS) sebebiyle çocukların başta aileleri olmak ÷zere çevresindeki kişilerin etkili olduğu dūř÷n÷lmektedir. Sınava hazırlık yapan çocukların çevresi tarafından kontrol ve yōnlendirilmesi sōz konusu olmaktadır (Bakır, 2018).

Araştırma kapsamında sınıf d÷zeyine gōre kariyere ilişkin ebeveyn desteğinin farklılaşmadığı gōr÷lmektedir. Bu anlamda Bakır ve B÷y÷kgōze Kavas (2021) tarafından yapılan araştırmanın sonucu olan sınıf d÷zeyi arttıka çocukların ebeveyn desteğini daha az hissettiğine ilişkin bulguları desteklememektedir. Bununla birlikte alan yazında algılanan ebeveyn desteğinin sınıf d÷zeyine gōre değiştiğini açıklayan çalışmalar da bulunmaktadır (Ünsar vd., 2009; Kartal ve etinkaya 2009; Karataş, 2012; Yaycı, 2016).

Araştırma kapsamında sınıf d÷zeyi arttıka temel psikolojik ihtiyaçların alt boyutları olan izerklik d÷zeyinin arttığı, yetkinlik d÷zeyinin ise dūřt÷đü gōr÷lmektedir. Benzer şekilde farklı eğitim kademelerinde olan oğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlarının sınıf d÷zeyine gōre farklılık gōsterdiđi belirtilmektedir

(Erden, 2021; Kaya, 2018; Türkdogan, 2010). Ayrıca temel psikolojik ihtiyaçların sınıf düzeyine göre değişmediğini ortaya çıkaran çalışmalar da bulunmaktadır (Annaberdiyev, 2006; Çelikkaleli ve Gündoğdu, 2005; Nigar, 2014; Yeter, 2016). Öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça özerklik düzeyinin yükselmesi beklenen bir durum olarak düşünülmektedir. Sınıf düzeyine bağlı olarak yaşın artması gelişim dönemleri itibarıyla bireyin daha fazla bağımsız davranışları sergileyebileceği bir olgunluk kazandırmaktadır (Kuzgun, 2000: 37). Yetkinlik düzeyinin düşmesi ise bireyin yaşı ilerledikçe sahip olduğu bilgi ve becerilerin daha fazla farkına varmasıyla birlikte eksik kaldığı veya yetersiz olduğu alanları açık bir şekilde görmesine yorumlanmaktadır.

Araştırma kapsamında algılanan gelir düzeyi arttıkça kariyere ilişkin modelleme boyundaki puanlar da artmaktadır. Denetim odağı ise en yüksek ekonomik durumu orta olan, sonrasında ise ortanın üstü olan insanlarda daha yüksek olduğu görülmektedir. Bununla birlikte diğer alt boyutlarda ise algılanan gelir düzeyine göre farklılık göstermemektedir. Harris (1998) tarafından yapılan bir çalışmada ailenin sosyo ekonomik düzeyini çocukların kariyer gelişimini etkilemediği belirtilmektedir. Alanyazında yapılan diğer çalışmalarda ise ailenin gelir düzeyinin çocukların kariyer gelişiminde etkili olduğu görülmektedir (Çakar ve Kulaksızoğlu, 1997; Işıklar ve Bozgeyikli, 2010; Kuzgun, 2011; Sürücü, 2005; Yazar, 1997; Yayla ve Bacanlı, 2011). Bireylerin ekonomik durumu, yaşadığı çevreyi, imkânlarını ve yaşam tarzını etkilemektedir (Kuzgun, 2011). Bu sebeple çok farklı ve çeşitli mesleklere sahip olan insanlarla karşılaşmak mümkün olabilmektedir. Bu çeşitlilik çocukların iş ve mesleğe yönelik model alabileceği birey sayısını da arttırmaktadır. Denetim odağı boyutunda ise algılanan gelir düzeyi orta olan çocukların puanları daha yüksek çıkmıştır. Bu anlamda daha önce denetim odağı alt boyunu araştıran bir çalışma bulunmamaktadır.

Araştırmada temel psikolojik ihtiyaçlar ile algılanan gelir düzeyi arasında bir ilişki görülmemektedir. Alan yazında yapılan diğer çalışmalar ise ailenin ekonomik durumunun çocukların temel psikolojik ihtiyaçlarını etkilediğini göstermektedir (Cihangir ve Haktanır, 1999; Erden, 2021; Jiaoud vd., 2020; Uyanık Balat, 2007). Bu anlamda araştırma önceki çalışmaların bulgularını desteklememektedir. Çocukların algıladıkları ebeveyn desteğini aile gelir durumuna göre farklılaştığını (Bektaş ve Zabun, 2019) ve farklılaşmadığını (Aliyev ve Tunç, 2017) gösteren çalışmalar bulunmaktadır.

Araştırma kapsamında yapılan analizlere göre akademik başarı durumu (kötü-orta-iyi-çok iyi) ile özerklik, ilişkisellik, yetkinlik, araçsal yardım, sözel teşvik, duygusal destek, merak, ilgi ve planlama düzeyleri arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Alan yazında yapılan araştırmalar akademik başarı durumu arttıkça çocukların kariyer gelişimi düzeylerinin de arttığını göstermektedir (Akbalık, 1991; Bacanlı ve Sürücü, 2011; Bal, 1998; Baltacı, Öztemel ve Traş, 2020; Kelso, 1977; Kuzgun ve Bacanlı, 1996; Kuzgun ve Bacanlı, 2011; Lawrence ve Brown, 1976; Savickas, 1984; Sekmenli, 2000; Super, 1963; Yayla ve Bacanlı, 2011; Westbrook vd., 1980). Merak, ilgi ve planlama boyutları akademik başarıyı sağlayan unsurlar olarak düşünülmektedir. Bu sebeple akademik başarının bu boyutlar üzerinden kariyer gelişimini yordaması beklendik bir durum kabul edilmektedir.

Alan yazında akademik başarı ile temel psikolojik ihtiyaçların alt boyutları (özerklik, ilişkisellik ve yetkinlik) arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Akademik başarı düzeyi ile yetkinlik düzeyi arasındaki ilişki beklendik bir durum olarak düşünülmektedir. Bu sonuç eğitim alanına önemli katkı sunacak bir bulgu olarak görülmektedir. Öğrencilerin akademik başarı düzeyinin artması ilgili derslerin müfredatlarına ilişkin bilgi düzeyinin arttığı anlamına gelmektedir. Bilgi düzeyinin artması öğrencilerin yetkinlik ihtiyacının karşılanması açısından önemli bir bulgu sağlamaktadır.

Akademik başarı düzeyi ile kariyere ilişkin ebeveyn desteği ölçeğinin alt boyutları olan araçsal yardım, sözel teşvik, duygusal destek arasında güçlü bir ilişkinin olması önemli bir veri kaynağı olarak kabul edilmektedir. Ebeveynlerin araçsal yardım, sözel teşvik ve duygusal destekleri çocukların akademik başarısını olumlu yönde etkilemektedir. Bu sonuç alan yazında yapılan araştırmalardaki bulguları desteklemektedir (Akçalan, 2016; Akkaya, 2011; Ökten, 2019).

Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlara göre temel psikolojik ihtiyaçların karşılanması ve kariyere ilişkin ebeveyn desteği çocukların kariyer gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Alan yazında yapılan diğer araştırmalarda da ebeveynlerin çocukların kariyer eğitimi ve gelişimlerinde önemli rehber ve destek kaynakları oldukları görülmektedir (Bacanlı ve Güngör, 2016; Choi, Kim ve Kim, 2015; Garcia vd., 2016; Guan vd., 2016; Öztemel, 2013; Şavlak, 2019; Temeloğlu, 2019; Turner ve Lapan, 2002; Turner, Steward ve Lapan, 2004). Sickinger (2012) ilköğretim II. kademesindeki öğrencilere yönelik yaptığı çalışmasında ebeveyn davranışlarının ve ebeveyn desteğinin kariyer ile ilgili davranışların ve kariyer araştırma davranışlarının önemli yordayıcıları olduğunu ifade etmektedir. Bacanlı ve Güngör (2016) ise ilköğretim II.

kademesindeki öğrencilerin aileden algılanan sosyal destek arttıkça kariyer gelişimi düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşmıştır. Alan yazında temel psikolojik ihtiyaçların kariyer gelişimine olan etkisini doğrudan inceleyen bir çalışma bulunmamaktadır. Benzer çalışmalara bakıldığında temel psikolojik ihtiyaçların ertelenmesi, ihtiyaçların karşılanması yerine kariyer etkinliklerine öncelik verilmesi gibi durumların kariyer gelişimi süreçlerini olumlu yönde etkilediği görülmektedir (Cordeiro vd., 2018; Heckhausen vd., 2010; Holding vd., 2019; Rasskazova vd., 2016).

Araştırma kapsamında temel psikolojik ihtiyaçların alt boyutları olan özerklik, ilişkisellik ve yetkinlik ile kariyere ilişkin ebeveyn desteğinin alt boyutları olan araçsal yardım, kariyere ilişkin modelleme, sözel teşvik ve duygusal destek arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Özerklik ve ilişkisellik boyutları ile çocukların kariyer gelişiminin alt boyutları olan bilgi, merak, ilgiler, denetim odağı, zaman perspektifi, planlama ve benlik arasında pozitif yönde bir ilişki, anahtar figürler boyutunda ise bir ilişki olmadığı görülmektedir. Yetkinlik ile çocukların kariyer gelişiminin alt boyutları olan bilgi, merak, ilgiler, denetim odağı, zaman perspektifi, planlama, benlik ve anahtar figür arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Kariyere ilişkin ebeveyn desteğinin alt boyutları olan araçsal yardım ve kariyere ilişkin modelleme ile çocukların kariyer gelişiminin alt boyutları olan bilgi, merak, ilgiler, denetim odağı, zaman perspektifi, planlama, benlik ve anahtar figür arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Bununla birlikte kariyere ilişkin ebeveyn desteğinin alt boyutları olan sözel teşvik ile çocukların kariyer gelişiminin alt boyutlarından anahtar figürler dışında diğer alt boyutlar olan bilgi, merak, ilgiler, denetim odağı, zaman perspektifi, planlama ve benlik arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Ayrıca kariyere ilişkin ebeveyn desteğinin alt boyutu olan duygusal destek ile çocukların kariyer gelişiminin alt boyutlarından denetim odağı dışında diğer alt boyutlar olan bilgi, merak, ilgiler, zaman perspektifi, planlama, benlik ve anahtar figürler arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir.

Alan yazında çocukların kariyer gelişimlerini ebeveyn desteği ve temel psikolojik ihtiyaçlar bağlamında araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır. Kariyer gelişimi ile temel psikolojik ihtiyaçlar özelinde bir araştırmaya ulaşılammıştır. Bununla birlikte Bakır ve Büyükgöze Kavas (2021) tarafından yapılan çalışmada kariyer ilişkin ebeveyn desteği alt boyutlarının (araçsal yardım, kariyere ilişkin modelleme, sözel teşvik ve duygusal destek) çocukların kariyer gelişiminin alt boyutları (bilgi, merak, ilgiler, denetim odağı, zaman perspektifi, anahtar figür, planlama ve benlik arasında bir ilişki olduğu görülmektedir. Araştırmanın sonuçları bu çalışmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Yalnızca bu çalışmada sözel teşvik ile anahtar figür ve duygusal destek ile denetim odağı arasında bir ilişki görülmemektedir. Bu anlamda farklılık göstermektedir. Çocuğun kariyer gelişimine ilişkin rol model alacağı kişi konusunda ebeveynlerin sözel anlamda desteğine ihtiyaç duymadığı düşünülmektedir. Ayrıca ebeveynlerin gösterdiği duygusal desteğin çocukların kariyer gelişimlerine ilişkin rollerini ve sorumluluklarını etkilememesi beklenen bir sonuçtur. İçten denetimli olan bireyler kariyer yaşamlarına ilişkin sorumluluklarını alabilmekte ve kararlarının sonuçları doğrultusunda hareket edebilmektedir.

Öneriler

- Araştırma çocukların kariyer gelişiminde temel psikolojik ihtiyaçlar ve kariyere ilişkin ebeveyn desteğine yönelik nicel bir araştırma yöntemi takip edilerek yapılmıştır. Bu sebeple sonraki çalışmalarda nitel yöntem veya karma yöntem araştırmasının yapılması çocukların kariyer gelişimine ilişkin derinlemesine bilgi sağlayacaktır.
- Değişkenler arasındaki ilişkilerin farklı bölge ve çalışma gruplarıyla zenginleştirilmesi yapılabilir.
- Yaşam boyu kariyer gelişimi perspektifi göz önüne alınarak okul öncesi ve ilköğretim I. kademe öğrencileri de çalışma grubuna dâhil edilebilir.
- Çocukların kariyer gelişimine ilişkin kişilik özellikleri, kariyer değerleri veya ek demografik bilgiler gibi farklı değişkenler kullanılarak başka çalışmalar da yapılabilir.
- Okullarda mesleki rehberlik ve kariyer programı oluşturulurken çocukların temel psikolojik ihtiyaçları göz önüne alınarak kişisel rehberlik ağırlıklı programlara öncelik verilebilir. Bu anlamda özerklik, yetkinlik ve ilişkisellik boyutlarına yönelik psiko eğitim programları düzenlenebilir.
- Okullarda meslek tanıtım günleri düzenlenerek alanında tanınırlığı yüksek ve başarılı meslek mensupları okullara davet edilebilir. Bu şekilde öğrencilere anahtar figür olacak kişilerin sayısı arttırılabilir.
- Teknik gezi ziyaretleri kapsamında fabrikalar, üretim merkezleri ve iş yeri tanıtımı yapılabilir. Böylelikle öğrencileri iş ve mesleklerin gerektirdiği özellikleri, çalışma şartlarını ve koşullarını görebilir.

- Üst eğitim kurumları ziyaret edilerek çocukların gelecekte yapacakları okul tercihlerine ilişkin bilgi edinmeleri sağlanabilir. Kariyer planlaması bakımından öğrencilere yol gösterici olacaktır.
- Okul ve kariyer hedefleri ile öğrenci ihtiyaçları doğrultusunda yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde projeler hazırlanabilir. Böylelikle öğrencilerin bilgi, merak, araştırma gibi becerilerini geliştirecek ve disiplinli çalışma performansını gösterebilecek bir fırsat sağlanacaktır.
- Psikolojik danışmanlar, kariyer danışmasına ilişkin yeterliklerini arttırmaya yönelik çalışmalar planlayabilir. Bu anlamda hizmet içi eğitimlere veya lisansüstü eğitimler yoluyla kariyer danışmanlığı konusunda gelişim sağlanabilir.
- Okullarda uygulanan standart testler arasında kariyer odaklı testlere daha fazla yer verilebilir. Bu şekilde öğrencilerin kariyer gelişimi sürecinde ihtiyaç duydukları alanlar belirlenerek gerekli destek hizmetler sunulabilir.
- Kariyer danışmasına destek niteliğini taşıyabilecek zengin materyaller hazırlanabilir.
- Çocukların eğitim kurumlarına başlamasıyla birlikte eğitim süresi boyunca interaktif bir şekilde kariyer gelişim dosyaları düzenlenebilir. Öğrencilerin kariyer süreçleri takip edilerek bireysel özellikler ve ihtiyaçlar doğrultusunda uygun yönlendirmeler yapılabilir.
- Ebeveynlerin kariyere ilişkin farkındalık düzeylerini arttırmak ve çocuklarının kariyer gelişim sürecine destek olmaları için resmi veya özel kurumlar tarafından yapılan psikoeğitim programlarına katılım gösterilebilir.

Etik Beyan

“Çocukların Kariyer Gelişimi İle Temel Psikolojik İhtiyaçları ve Ebeveyn Desteği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Yazarların çalışmadaki katkı oranları eşittir.

Çatışma Beyanı

Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değildir.

Kaynakça

- Achebe, C. C. (1982). Assessing the vocational maturity of students in the East Central State of Nigeria. *Journal of Vocational Behavior*, 20, 153–161.
- Akay, B. (1982). *Lise öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeyleri* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akbalık, G. (1991). *Ortaokul III. sınıf öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeyleri* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akçaalan, M. (2016). *Yaşam boyu öğrenme ile sosyal duygusal öğrenme arasındaki ilişkilerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Akkaya, Ç. (2011). *Ortaöğretim öğrencilerinde algılanan sosyal destek ve öz-duyarlılık düzeyleri* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Akkoç, F. F. (2009). *Lise öğrencilerinin kariyer düşüncelerini etkileyen faktörlerin incelenmesi* (Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Aliyev, R. ve Tunç, E. (2017). Ortaokul öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeyi ve benlik algılarının incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 401-418.
- Alkan, N. (2014). Üniversite adaylarının bölüm tercihleri: bir kariyer araştırma yöntemi olarak bölüm tanıtımları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 41(5), 61-74.
- Annaberdiev, D. (2006). *Türkiye’de eğitim gören Türk cumhuriyetleri ve Türk üniversite öğrencilerinin psikolojik yardım arama tutumları, psikolojik ihtiyaçları ve psikolojik uyumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Artıran, M. (2015). *Akılca Duygucu Davranışçı Kuram ve Öz-Belirlenim Kuramı çerçevesinde yeni bir ölçek: Akılca-Duygucu Öz-Belirlenim (ADÖB) Ölçeğinin geliştirilmesi* (Doktora Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bacanlı, F. ve Sürücü, M. (2011). İlköğretim öğrencilerinin kariyer gelişimleri ile ebeveyn bağlanma durumları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(4), 679-700.
- Bacanlı, F. ve Güngör, A. (2016). Examining the relationship between social support and career development of Turkish middle school students. *8. Annual UCF Counseling Conference, University of Central Florida, Orlando, Florida, US.*

- Bacanlı, F., Eşici, H. ve Özünlü, M. B. (2013). Kariyer karar verme güçlüklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(40), 198-211.
- Bacanlı, F., Özer, A., ve Sürücü, M. (2006). Çocuklar için kariyer gelişim ölçeğinin faktör yapısı ve güvenilirliği. 9. *Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi*, İzmir.
- Bakır, V. (2018). Çocukların kariyer gelişiminde ebeveyn desteği ve sosyo-demografik özelliklerin rolü. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Bakır, V. ve Büyükgöze Kavas, A. (2021). Çocukların kariyer gelişiminde ebeveyn desteği ve sosyo-demografik özelliklerin rolü. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 51, 119-136.
- Bal, P. N. (1998). *Ergenlik döneminde mesleki karar verme olgunluğunun incelenmesi ve mesleki karar verme eğitim programının etkisinin araştırılması* (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Baltacı, U., Öztemel, K. ve Traş, Z. (2020). Investigation of the relationship between adolescents' career indecision, and social support perception and basic psychological needs. *International Education Studies*, 13(10), 113-123.
- Bandura, A. (1994). Social cognitive theory and exercise of control over HIV infection. In *Preventing AIDS* (pp. 25-59). Springer, Boston, MA.
- Bandura, A. (2006). Guide for constructing self-efficacy scales. In F. Pajares & T. Urdan (Eds.), *Self-efficacy beliefs of adolescents* (pp. 307-337). Greenwich, CT: Information Age Publishing.
- Bayındır, A. (1999). *Bireylerin mesleki olgunluk düzeyleri ile anne babalarının tutumlarının algılamaları arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bektaş, Ö. ve Zabun, E. (2019). Ortaokul öğrencilerinde algılanan sosyal destek. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(69), 530-539.
- Bozgeyikli, H. (2009). A Study On Turkish Elementary School Students' Career Development According To Perceived Social Support, Socioeconomic Status and Gender. 11th International Conference on Education. May 25-28 2009 Athens, Greece.
- Bozgeyikli, H., Bacanlı, F. ve Doğan, H. (2009). İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin mesleki karar verme yetkinliklerinin yordayıcılarının incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 125-136.
- Büyükoztürk, ř., Kılıç Çakmak, E., Erkan Akgün, Ö., Karadeniz, ř. ve Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Can, A. ve Taylı, A. (2014). Ortaokul öğrencilerinin kariyer gelişimlerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 321-346.
- Chak, A. (2002). Understanding children's curiosity and exploration through the lenses of Lewin's field theory: On developing an appraisal framework. *Early Child Development & Care*, 172, 77-87.
- Choi, Y., Kim, J. ve Kim, S. (2015). Career development and school success in adolescents: The role of career interventions. *Career Development Quarterly*, 63(2), 171-186.
- Cihanęir, S. ve Haktanır, G. (1999). On yaşındaki çocukların denetim odakları ile özsayı düzeylerinin incelenmesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 33(1).
- Cihanęir, S. ve Haktanır, G. (2000). On yaşındaki çocukların denetim odakları ile özsayı düzeylerinin incelenmesi. *Ankara University Journal Of Faculty Of Educational Sciences*, 33(1). http://doi:10.1501/Egifak_0000000034
- Cordeiro, P. M. G., Paixão, M. P., Lens, W., Lacante, M. ve Luyckx, K. (2018). Parenting styles, identity development, and adjustment in career transitions: The mediating role of psychological needs. *Journal of Career Development*, 45(1), 83-97. <https://doi.org/10.1177/0894845316672742>
- Cordeiro, P. M. G., Paixão, M. P., Lens, W., Lacante, M. ve Luyckx, K. (2018). Parenting styles, identity development, and adjustment in career transitions: The mediating role of psychological needs. *Journal of Career Development*, 45(1), 83-97. <https://doi.org/10.1177/0894845316672742>
- Creed, P.A., Patton, W. and Prideaux, L.A. (2007). Predicting change over time in career planning and career exploration for high school students. *Journal of Adolescence*, 30, 377-392.
- Çakar, M. ve Kulaksızoğlu, A. (1997). Lise son sınıf öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeyleri ile denetim odağı düzeylerinin karşılaştırılması. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(9), 113-131.
- Çelikkaleli, Ö. ve Gündoğdu, M. (2005). Eğitim fakültesi öğrencilerinin psikolojik ihtiyaçları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(5), 43-53.
- Dinç, E. (2008). Meslek seçiminde etkili olan faktörlerin incelenmesi: Meslek yüksekokulu muhasebe programı öğrencileri üzerine bir araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(16), 90-106.
- Dülger, Ö. (2009). *Ergenlerde algılanan sosyal destek ile karar verme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Erden, Z. ř. (2021). *Covid-19 pandemi döneminde lise öğrencilerinin kaygı ve temel psikolojik ihtiyaçlarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Eryılmaz, A. ve Mutlu, T. (2017). Yaşam boyu gelişim yaklaşımı perspektifinden kariyer gelişimi ve ruh sağlığı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 9(2), 227-249.
- Garcia, P. R. J. M., Restubog, S. L. D., Bordia, P., Bordia, S. ve Roxas, R. E. O. (2015). Career optimism: The roles of contextual support and career decision-making self-efficacy. *Journal of Vocational Behavior*, 88, 10-18
- Gillies, R. M., McMahon, M. L. ve Carroll, J. (1998). Evaluating a career education intervention in the upper elementary school. *Journal of Career Development*, 24, 267-287.

- Ginzberg, E., Ginsburg, S., Axelrad, S. ve Herma, J. (1951). *Occupational choice: An approach to a general theory*. New York: Columbia University Press.
- Guan, P., Capezio, A., Restubog, S. L. D., Read, S., Lajom, J. A. L. ve Li, M. (2016). The role of traditionality in the relationships among parental support, career decision making self-efficacy and career adaptability. *Journal of Vocational Behavior*, 94, 114-123.
- Gündoğdu, R. ve Yavuzer, Y. (2012). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öznel iyi oluş ve psikolojik ihtiyaçlarının demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 115-131.
- Güneş, A. (2015). *Kariyere ilişkin ebeveyn desteği ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güneş, A. ve Bacanlı, F. (2020). Kariyere ilişkin ebeveyn desteği ölçeği'nin Türk ortaokul öğrencilerine uyarlanması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(2), 733-756.
- Hamamcı, Z. (1996). *Aile rehberliğinin anne babaların meslek gelişimi konusunda bilgi düzeylerine ve çocuklarına yardımcı olmaya yönelik tutumlarına etkisi* (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Harris, J. G. (1998). *Foreign bodies and the body politic: Discourses of social pathology in early modern England* (Vol. 25). Cambridge University Press.
- Harvey, V. S. ve Retter, K. (2002). Variations by gender between children and adolescents on the four basic psychological needs. *International Journal of Reality Therapy*, 21(2), 33-36.
- Heckhausen, J., Wrosch, C. ve Schulz, R. (2010). A motivational theory of life-span development. *Psychological review*, 117(1), 32.
- Hetland, H., Hetland, J., Andreassen, C. S., Pallesen, S. ve Notelaers, G. (2011). Leadership and fulfillment of the three basic psychological needs at work. *Career Development International*, 16(5), 507-523.
- Holding, A. C., St-Jacques, A., Verner-Filion, J., Kachanoff, F. ve Koestner, R. (2019). Sacrifice—but at what price? A longitudinal study of young adults' sacrifice of basic psychological needs in pursuit of career goals. *Motivation and Emotion*, 1-17.
- Işık, E. (2014). Çocuk kariyer gelişimi ile yaşam doyumu ve durumluluk kaygı arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 13(2), 682-693.
- Işıklar, A. ve Bozgeyikli, H. (2010). İlköğretim öğrencilerinin kariyer gelişimlerinin demografik faktörler açısından incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 10-29.
- Joussemet, M., Landry, R. ve Koestner, R. (2008). A Self-Determination Theory Perspective on Parenting. *Canadian Psychology/Psychologie Canadienne*, 49(3), 194-200.
- Kağnıcı, D. Y. (1999). *Vocational maturity of METU preparatory school students* (Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karataş, Z. (2012). Ergenlerin algılanan sosyal destek ve sürekli kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 257- 271.
- Kartal, A. ve Çetinkaya, B. (2009). Yüksekokul öğrencilerinin algılanan sosyal destek durumları ve sosyal desteği etkileyen faktörler. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 4(12), 3-20.
- Kaya, D. (2018). Ortaokul öğrencilerinin matematiğe yönelik temel psikolojik ihtiyaçlarının incelenmesi. *İnönü University Journal of The Faculty of Education (INUJFE)*, 19(1), 15-30.
- Kelso, G. I. (1977). The relation of school grade to age and stages in vocational development. *Journal of vocational Behavior*, 10, 287-301
- Kontaş, H., Ünişen, A. ve Sürücü, M. (2016). Üstün yetenekli öğrencilerin problem çözme becerileri ve kariyer gelişimleri. *Turkish Studies*, 11(3), 1569-1586.
- Korkut Owen, F. (2018). Üniversite öğrencilerinin kariyer gelişim ihtiyaçları. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 32(2), 28-39.
- Kuzgun, Y. (2000). *Meslek danışmanlığı*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kuzgun, Y. (2014). *Meslek gelişimi ve danışmanlığı*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kuzgun, Y. (2011). *Meslek rehberliği ve danışmanlığına giriş*. Ankara: Nobel Yayınları
- Kuzgun, Y. ve Bacanlı, F. (2011). *Rehberlik ve psikolojik danışmada kullanılan ölçekler*. Ankara: Nobel yayın dağıtım.
- Lawrence, W. ve Brown, D. (1976). An investigation of intelligence, self-concept, socio-economic status, race and sex as predictors of career maturity. *Journal of Vocational Behavior*, 9, 43-52.
- Nalbantoğlu Yılmaz, F., ve Çetin Gündüz, H. (2018). Lise öğrencilerinin kariyer kaygılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1585-1602.
- Nigar, F. (2014). *Ortaokul öğrencileri ile yatılı bölge ortaokul öğrencilerinin öznel iyi oluş ve temel psikolojik ihtiyaçları düzeyinin karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Niles S. G. ve J. Harris-Bowlsbey (2013). 21. Yüzyılda Kariyer Gelişimi Müdahaleleri. F. K. Owen. (Çev.). 1. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Niles S. G. ve J. Harris-Bowlsbey. (2017). *Career development interventions*. Boston: Pearson.
- Ökten, P. (2019). *Ailelerin yaşam boyu öğrenme ve aile destek düzeyleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Özdemir Yaylacı, G. (2007). İlköğretim düzeyinde kariyer eğitimi ve danışmanlığı. *Bilgi*, 40, 119-140.
- Özdemir, N. K. ve Bacanlı, F. (2020). Sosyal duygusal öğrenme becerileri ve kariyer gelişimi: öğretmen ve psikolojik danışman rolleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(226), 323-344.

- Özdemir, Y., Tunçer, İ., Yavuz, G. ve Özdemir, M. (2015). Ergen Öğrencilerin Okulda Temel Psikolojik Gereksinimleri Ölçeği'nin psikometrik özellikleri: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 16(2), 441-458.
- Öztemel, K. (2013). Lise öğrencilerinin kariyer karar verme güçlüklerinin yordayıcıları olarak algılanan sosyal destek ve cinsiyet. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(3), 241-257.
- Patton, W. ve Lokan, J. (2001). Perspectives on Donald Super's construct of career maturity. *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, 1, 31-48.
- Pekkaya, M., ve Çolak, N. (2013). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin önem derecelerinin AHP ile belirlenmesi. *International Journal of Social Science*, 6(2), 797-818.
- Pişkin, M. (2002). *Çocuğun kariyer planlamasında ailenin rolü*. 2001 Yılı Aile Raporu içinde (s. 245-272). T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Ankara.
- Rasskazova, E., Ivanova, T. ve Sheldon, K. (2016). Comparing the effects of low-level and high-level worker need-satisfaction: A synthesis of the self-determination and Maslow need theories. *Motivation and Emotion*, 40, 541-555.
- Salami, S. O. (2008). Gender, identity status and career maturity of adolescents in south west Nigeria. *Journal of Social Sciences*, 16, 35-49.
- Sapmaz, H. İ. (2010). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin kariyer gelişimleri ile ilgi ve yetenekleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sarı, İ. ve Kaya, E. (2016). Serbest zamanı tatmini okul başarısını artırır mı? Üniversite öğrencilerinin serbest zaman tatmini ve genel not ortalaması arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 11-17.
- Savickas, M. L. (1984). Construction and validation of a physician career development inventory. *Journal of Vocational Behavior*, 25(1), 106-123.
- Schultheiss, D. E. P. ve Stead, G. B. (2004). Childhood career development scale: Construction and psychometric properties. *Journal of Career Assessment*, 12, 113-134.
- Schultheiss, D.E.P., Palma, T.V. ve Manzi, A.J. (2002). *Career development in child-hood: A qualitative inquiry*. Paper Presented at the Annual Meeting of the American Psychological Association, Chicago.
- Sekmenli, T. (2000). *Lise 1. sınıf öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeyleri ile sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Sickinger, P. H. (2012). *Social Cognitive Career Theory and middle school student career exploration* (Doctoral Dissertation). Regent University, London.
- Skonkov, V., ve Vondracek, F. (2007). Positive career orientation as an inhibitor of adolescent problem behavior. *Journal of Adolescence*, 30(1), 131-146. <http://doi.org/10.1016/j.adolescence.2006.02.004>
- Solmaz, Y. (2015). *Meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin kariyer gelişiminde aile etkisi: Pendik ilçesi örneği* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sorhan, G. (2014). *Üniversite öğrencilerinin düşünme ihtiyaçlarının temel psikolojik ihtiyaçlarının doyumuna göre incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Stead, G. B. ve Schultheiss, D. E. P. (2010). Validity of childhood career development scale scores in South Africa. *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, 10(2), 73-88.
- Super, D. E. (1963). Vocational development in adolescence and early adulthood: task and behaviors. in Super, D.E., Starishevsky, R., Matlin, N. and Jordaan, J.P. (Eds), *Career Development: Self-Concept Theory*, NY Teachers College, Columbia University, New York, NY, pp. 255-70.
- Super, D. E. (1990). A life-span, life-space approach to career development. In D. Brown ve L. Brooks (Eds.), *Career choice and development: applying contemporary theories to practice* (2nd ed., pp.197-261). San Francisco, CA: Jossey Bass.
- Super, D. E. (1957). *The psychology of careers*. New York: Harper and Row.
- Super, D. E. (1980). A life-span, life-space approach to career development. *Journal of Vocational Behavior*, 16(3), 282-298.
- Super, D. E. ve Nevill, D. D. (1984). Work role salience as a determinant of career maturity in high school students. *Journal of Vocational Behavior*, 25(1), 30-44.
- Sürücü, M. (2005). *Lise öğrencilerinin mesleki olgunlukları ve algıladıkları sosyal destekleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sürücü, M., Konaş, H. ve Bacanlı, F. (2015). Üstün yetenekli ilköğretim öğrencilerinin kariyer gelişimleri. *Electronic Turkish Studies*, 10(15), 801-821.
- Şahin, A. (2007). *Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretimde yönelme yönergesi'nin uygulandığı düşük sosyo-ekonomik seviyeden gelen 8. sınıf öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeyleri ve ortaöğretim okul tercihleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şavluk, T. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin kariyer gelişimlerinin yordayıcıları* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şeker, G., ve Kaya, A. (2018). Lise öğrencilerinin meslek seçiminde aile desteği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 49, 157-171.
- Tang, M. (2003). Career counseling in the future: constructing, collaborating, advocating-career counseling in the next decade. *Career Development Quarterly*, 52, 61-69.

- Temeloğlu, G. (2019). *Kariyer karar verme güçlüklerinin yordayıcıları olarak kariyere ilişkin ebeveyn desteği ve meslek kararı verme öz yetkinliği* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tian, L., Han, M. ve Huebner, E. S. (2014). Preliminary development of the Adolescent Students' Basic Psychological Needs at School Scale. *Journal of Adolescence*, 37, 257– 267.
- Turner, S. ve Lapan, R. T. (2002). Career self-efficacy and perceptions of parent support in adolescent career development. *Career Development Quarterly*, 51, 44–55.
- Turner, S., Brissett, A. A., Lapan, R. T., Udipi, S. ve Ergun, D. (2003). The career-related parent support scale. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 36, 83-94.
- Turner, S., Steward, J. C. ve Lapan, R. T. (2004). Family factors associated with sixth-grade adolescents' math and science career interests. *Career Development Quarterly*, 53, 41–52.
- Türkdoğan, T. (2010). *Üniversite öğrencilerinde temel ihtiyaçların karşılanmadığı düzeyinin özel iyi oluş düzeyini yordamadaki rolü* (Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Uyanık Balat, G. (2007). Ebeveyn tutumları ile çocukların okul öncesi eğitim başarı düzeyleri arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 32 (143), 89.
- Ülker, A. (2015). *Kız meslek lisesi öğrencilerinde kariyer kararı yetkinlik beklentisinin yordayıcısı olarak aile etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Mevlana Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Ünsar, S., Kurt-Sadırlı, S., Demir, M., Zafer, R. ve Erol, Ö. (2009). Üniversite öğrencilerinin sosyal destek düzeyleri ve etkileyen etmenler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 1(1), 17-29.
- Watson, M. B. (1984). *Career development of coloured high school pupils* (Doctoral dissertation). University of Port Elizabeth, Port Elizabeth.
- Westbrook, B. W., Cutts, C. C., Madison, S. S. and Arcia, M. A. (1980). The validity of Crites' model of career maturity. *Journal of Vocational Behavior*, 16, 249-281.
- Yaycı, L. (2016). Lise öğrencilerinde aileden algılanan sosyal destek ile denetim odağı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 829-843.
- Yayla, A. (2011). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kariyer gelişimleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yayla, A. ve Bacanlı, F. (2011). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kariyer gelişimleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 10(3), 1148-1159.
- Yazar, A. R. (1997). *Genel lise ve meslek lisesi öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yeter, Ö. (2016). *Bağlanma stilleri, temel psikolojik ihtiyaçlar doyumu ve kıskançlık ilişkisi: Üniversite öğrencileri üzerinde araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, A. (2015). *Lise öğrencilerindeki mesleki kararsızlığın algılanan sosyal destek ve tercih edilen alana göre incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Mevlana Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Zeren, G. (1999). *Yabancı dil ağırlıklı lise, özel lise ve Anadolu lisesi son sınıf öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeyleri* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

EXTENDED ABSTRACT

Childhood years are a very important period in which the concept of career begins to take shape for students, in terms of making evaluations and researches about career choice. Meeting the psychological needs of children in this period, supporting their career development and providing effective guidance will shape their career lives by making meaningful career decisions (Niles & Harris-Bowlsbey, 2017). In this sense, parental support along with basic psychological needs as personal determinants positively affect children's motivation and performance. From this point of view, the subject of this study is primary school II. which is an important and critical age group in terms of career development. The role of parents, which is one of the main factors that affect the career development of high school students, and the relationship between career development and the satisfaction of their basic psychological needs. As socio-demographic variables, gender, class, income level and perceived academic achievement were examined. The research is a correlational research aiming to examine the relationship between career development, basic psychological needs and parental support of students studying at the second level of primary education. The study group consists of 385 (206 girls; 179 boys) 6th, 7th and 8th grade students studying in the Emet district of Kütahya in the 2021-2022 academic year. The data of the study were collected by using the "Career Development Scale for Children (MCDS)", "Career-Related Parental Support Scale (CRPSS)", "Adolescent Students' Basic Psychological Needs at School Scale (BPNS)" and a personal information form prepared by the researcher. Pearson Moments Correlation Coefficient, t test, one-way analysis of variance (ANOVA) and regression analysis were used to analyze the data. When the findings of the study were evaluated in general, it was seen that male students had higher levels of career modeling and key figures, while female students had higher levels of curiosity. Other sub-dimensions such as autonomy, competence, relatedness, instrumental assistance, verbal encouragement, emotional support,

knowledge, interests, locus of control, time perspective and self do not differ in terms of gender. When we look at the class level, as the class level increases, the level of autonomy increases and the level of competence decreases. Locus of control was found to be higher in 7th grade students than in 6th and 8th grade students. Other sub-dimensions do not differ significantly according to grade level. It was observed that as the academic achievement status (poor-moderate-good-very good) increased, the levels of autonomy, relationality, competence, instrumental assistance, verbal encouragement, emotional support, curiosity, interest and planning increased. As the perceived income level increased, the scores on career modeling also increased. Locus of control, on the other hand, was found to be higher in people with the highest economic status, followed by above-average. The results of the research were discussed in the context of vocational guidance and career psychological counseling, taking into account the studies in the literature. No study has been found in the literature investigating the career development of children in the context of parental support and basic psychological needs. No research could be found on career development and basic psychological needs. On the other hand, in the study conducted by Bakır and Büyükgöze Kavas (2021), the sub-dimensions of career-related parental support (instrumental assistance, career-related modelling, verbal encouragement, and emotional support) of children's career development knowledge, curiosity, interests, locus of control, time perspective, it is seen that there is a relationship between key figure, planning and self. The results of the research are similar to the results of this study. Only in this study, there is no relationship between verbal encouragement and key figure and emotional support and locus of control. In this sense, it differs. It is thought that the child does not need verbal support from the parents regarding the role model for the child's career development. In addition, it is an expected result that the emotional support provided by parents does not affect the roles and responsibilities of children regarding their career development. Individuals with internal control can take responsibility for their career lives and act in line with the consequences of their decisions. The research was conducted by following a quantitative research method on basic psychological needs and career-related parental support in children's career development. For this reason, conducting a qualitative method or mixed method research in future studies will provide in-depth information on the career development of children. In addition, the relations between the variables can be enriched with different regions and study groups.